Dosarul nr.3-224/2024
2-23183761-12-3-21122023-10

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

13.12.2024

mun.Chişinău

Judecătoria Chişinău, Centru,
Preşedintele şedinţei, judecător Liudmila Holeviţcaia,
Grefier Cristina Verlan,

examinând în ședința de judecată publică acțiunea în contencios administrativ a reclamantei ***** împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova privind obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanților la proces:

Reclamantă - ***,** reprezentată de avocatul Bodnariuc Alexandr, la data de 21.12.2023, s-a adresat în Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, cu acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (în continuare CNAS), prin care a solicitat: anularea integrală a deciziei (răspunsului) CNAS *****din ***** adoptată în procedura prealabilă; obligarea CNAS să emită în privința reclamantei *****, IDNP *****, o decizie prin care să fie calculată și achitată, cu începere de la 01 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientul de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art.13 alin.(2) prima frază din Legea nr.156 din 14.10.1998.

În argumentarea acțiunii, partea reclamantă a indicat că, reclamanta ***** are statut de pensionar, în virtutea acestui fapt, reclamanta a dobândit dreptul social la indexare anuală a pensiei în baza art.13 alin.(l), (2) din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14.10.1998, în conformitate cu care pensiile se indexează anual la 1 aprilie. Coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către guvern.

Potrivit informației de la Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, rata inflației în decembrie 2022 a constituit 30,2%, adică prețurile medii de consum în luna

decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021 au crescut cu 30,2%. https://statistica.gov.md/ro/evolutia-preturilor-de-consum-in-republica-moldovain-luna-decembrie-9485 60264.html.

În pofida ratei inflației existente, modificând condițiile de calculare a cuantumului de pensie, diminuând nivelul protecției sociale anterior dobândite de către reclamantă, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357 din 22.12.2022, conform art.13 alin.(l) din care, prin derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

Ulterior, Guvernul Republicii Moldova, bazându-se pe Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, nr.357 din 22.12.2022, a adoptat Hotărârea nr.148 din 22.03.2023, în conformitate cu art.1 din care, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, la 1 aprilie 2023 se indexează cu coeficientul indexării 15%.

În continuare, CNAS, începând cu 01.04.2023, prin diminuarea nivelului protecției sociale anterior dobândite de reclamant, a efectuat indexarea pensiei reclamantei, aplicând, contrar prevederilor art.13 alin.(2) din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14.10.1998, coeficientul de indexare de 15%, ceea ce nu corespunde ratei inflației în luna decembrie 2022, exprimate prin creșterea prețurilor medii de consum în luna decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021.

La 01.11.2023 reclamanta a depus o cerere la CNAS prin care a solicitat emiterea unei decizii prin care să fie calculată și achitată, cu începere de la 01 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientul de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv fața de aceeași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art.13 alin.(2) prima frază din Legea nr.156 din 14.10.1998, cererea nominalizată a fost respinsă.

În conformitate cu prevederile art.162 alin.(3) lit.b) din Codul administrativ a fost depusă cerere prealabilă, care la rândul său a fost respinsă de către autoritatea publică pârâtă. în conformitate cu prevederile art.206 alin.(l) lit.b) din Codul administrativ reclamanta înaintează prezenta acțiune în obligare.

Prin răspunsul ***** din 07.11.2023, cererea nominalizată a fost respinsă.

În corespundere cu prevederile art.162 alin.(3) lit.b) din Codul administrativ la 20.11.2023 a fost depusă cerere prealabilă, care, la rândul său, prin decizia (răspunsul) *****din ***** a fost respinsă de către autoritatea publică pârâtă.

În conformitate cu prevederile art.206 alin.(l) lit.b) din Codul administrativ reclamanta înaintează prezenta acțiune în obligare.

Potrivit art.54 din Constituția Republicii Moldova, în Republica Moldova nu pot fi

adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Potrivit prevederilor art.47 din Constituția Republicii Moldova, Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Un nivel de trai decent reprezintă un obiectiv social stabilit de Constituție, care trebuie realizat prin măsurile întreprinse de către autorități [HCC nr.12 din 16.06.2022].

Indexarea pensiei constituie unul din instrumentele legale pentru atingerea obiectivului enunțat.

Respectiv, dreptul social la indexare a pensiei, având o valoare economică incontestabilă, fiind obiectul protecției constituționale garantate de art.46 din Constituția, este un bun în sensul art.1 din Protocolul nr.1 la CEDO, care prevede ca orice persoană are dreptul la protecția proprietății (speranța legitimă).

În acest sens, instanța de judecată urmează să aplice prevederile art.4 din Constituția Republicii Moldova, care prevede că, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Ține să menționeze că indexarea proporțională a pensiei conform ratei inflației rezidă în faptul că creșterea inflației afectează siguranța financiară a pensionarului. În termeni economici, atât valoarea unui salariu cât și a pensiei poate fi măsurată pe baza cantității de bunuri care pot fi achiziționate în baza sa la o data concretă sau nominal, desemnând o sumă de bani. Din aceste motive fluctuațiile economice acționează în mod diferit în privința acestor valori. Acest lucru este ilustrat de faptul că, în timp ce valoarea nominală nu este afectată de fluctuațiile economice, valoarea reală a pensei se diminuează, pentru că scade cantitatea de mărfuri și servicii care pot fi procurate. O viață decentă a pensionarului impune ca pensia să corespundă cu realitățile economice și sociale. Garanția securității financiare poate fi rapid golită de conținut de o inflație persistentă. Într-un asemenea caz, art.47 din Constituție, dar și art.1 Protocolul nr.1 la CEDO ar deveni ineficient și nu și-ar realiza scopul.

Prin urmare, având în vedere că inflația erodează valoarea pensiei, subminând în același timp scopul garanției securității financiare, acest obiectiv poate fi realizat prin ajustarea proporțională a pensiei în baza ratei inflației sau în baza altor mecanisme care țin cont de evoluția prețurilor la produsele și serviciile de bază, așa cum prevede art.13 alin.(l), (2) din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14.10.1998. Criteriul respectiv a fost preluat de Curtea Constituțională în Hotărârea nr.21 din 06.12.2022.

Totodată, conform pct.pct.4, 5 din Hotărârea Curții Constituționale nr.9 din 30.03.2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art.I pct.22 și art.II-V

din Legea nr.358-XV din 31.07.2003 „pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, Curtea a reținut că: ”Protejarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor, respectarea principiilor egalității și echității sociale constituie componente obligatorii ale oricărui act legislativ”. ”La determinarea temeiurilor juridice, condițiilor de stabilire și plată a pensiilor, modalităților de calculare a cuantumului pensiei legiuitorul are obligația de a ține cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai față de persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior”. ”Actele legislative privind asigurarea cu pensii au făcut obiectul controlului constituționalității. Curtea a subliniat că normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensii, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate”.

Conform Hotărârii Curții Constituționale nr.4 din 27.01.2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționari publici, Curtea a reținut că: ”schimbările ce vizează condițiile de plată a pensiilor pentru judecători, procurori, anchetatorii Procuraturii și funcționarii publici, stabilite până la intrarea în vigoare a Legii nr.552-XIV, instituite de către legiuitor, contravin art.47 alin.(2) și art.76 din Constituție și principiului respectării drepturilor dobândite anterior în mod licit”.

În ședința de judecată, nici reclamanta, nici reprezentantul reclamantei, fiind legal citați, confirmă prin avizele poștale de recepție(f.d.31, 33), nu s-au prezentat și nu au comunicat instanței motivul lipsei. În temeiul prevederilor art.art.218 lit.lit.c), d) Cod administrativ, instanța de judecată a dispus examinarea cauzei în lipsa reclamantei și a reprezentantului reclamantei.

Pârâta - Casa Națională de Asigurări Sociale(în continuare, CNAS), nu a recunoscut acțiunea reclamantei ***** și a solicit respingerea acesteia ca neîntemeiată.

În referința prezentată instanței, autoritatea publică pârâtă a menționat că, la 01.04.2023, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, pensia reclamantei a fost indexată cu 15%.

Astfel, la data de 01.11.2023 cu ***** reclamanta a depus cerere la CNAS prin care a solicitat indexarea pensiei de la 01.04.2023, cu 30,2%.

Prin răspunsul CNAS ***** din 07.11.2023, reclamantei i s-a comunicat că temei legal în vederea admitere pretenției înaintate, nu există.

Invocă autoritatea publică pârâtă că, prin cererea prealabilă adresată CNAS la data de 20.11.2023 cu *****reclamanta a solicitat admiterea acesteia și emiterea unei decizii prin care să fie calculată și achitată cu începere de la 01.04.2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceiași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art.13 alin.(2) prima frază din Legea nr.156/1998.

Astfel, prin decizia CNAS ***** din ***** cererea prealabilă a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Conform art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, prin derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

În conformitate cu pct.1 din Hotărârea Guvernului nr.148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%.

Astfel, reținând din cadrul normativ citat supra, se denotă netemeinicia pretențiilor din acțiunea reclamantei prin care solicită obligarea autorității pârâte să indexeze pensia acestuia de la 01.04.2023, cu 30,2%. Or, în condițiile în care prin Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, legislatorul a reglementat fără echivoc procedeul de indexare a prestațiilor sociale de stat pentru anul 2023, iar Guvernul a adoptat Hotărârea Guvernului nr.148/2023 prin care a determinat coeficientului de indexare ca fiind de 15%, aceste acte normative urmează a fi aplicabile pentru fiecare subiect beneficiar de prestații sociale care cad sub incidența indexării. Temeiuri de derogare de la prevederile actelor normative citate, nefiind prevăzute.

Complementar, CNAS remarcă constatările relevante din Hotărârea Curții Constituționale nr.27 din 20.12.2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați. Potrivit constatărilor, Curtea a reținut „că un atribut al statului de drept constituie caracterul său social, cunoscut în doctrină sub denumirea de stat providențial (Welfare State) art .l din Constituție, printre caracterele de bază ale statului Republica Moldova, nu consacră expres caracterul său social, însă el decurge din art.126, care stipulează bazele economiei: „Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială".

Caracterul social al statului presupune instituirea unui sistem politic, care ar permite adoptarea unor măsuri adecvate pentru redistribuirea bunurilor conform principiilor echității sociale, astfel încât toți membrii societății să posede un minim garantat de asigurare socială conform art.47 din Constituție. In acest context, Curtea reiterează concluzia expusă în Avizul nr.l din 17.03.1997 asupra proiectului de lege privind modificarea unor articole din Constituția RM despre obligația constituțională a statului de a lua măsuri adecvate pentru asigurarea necesităților vitale ale cetățenilor săi, inclusiv în situații excepționale.

Curtea apreciază că volumul asistenței sociale acordate de stat pentru satisfacerea nevoilor sociale ale persoanei, ce decurg din dreptul concret, este dependent atât de resursele economice și financiare a statului, cât și de contribuțiile persoanei la fondul de asigurări sociale. Or, este evidentă și justificată diferența garanțiilor sociale ce există între

statele cu diferite niveluri de dezvoltare economică. Cele enunțate, permit Curții Constituționale să constate că Legea Supremă nu garantează persoanelor un nivel concret de asigurare socială. Volumul de asigurare socială a persoanei peste minimul necesar, din care fac parte pensiile acordate în condiții speciale, poate fi modificat cu titlu de excepție în funcție de mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat și ale bugetului de stat.

În susținerea constatărilor expuse în §§44-45 și 48 ale respectivei hotărâri, Curtea Constituțională citează prevederile art.2 alin.1 al Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, prin care Republica Moldova s-a angajat să acționeze „atât prin propriul său efort, cât și prin asistență și cooperare internațională, folosind la maximum resursele sale disponibile pentru ca exercitarea deplină a drepturilor recunoscute de Pact să fie asigurată progresiv prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea de măsuri legislative". Curtea relevă că prevederea relatată a tratatului obligă statul să depună toate eforturile pentru exercitarea drepturilor sociale garantate de Pact. Aceste eforturi, însă, urmează a fi raportate la posibilitățile economice și financiare ale statului.

Art.47 al Constituției reglementează condițiile generale ale traiului decent asigurate de stat, printre care serviciile sociale necesare, precum este pensia, inclusiv cea pentru limită de vârstă, care constituie obiectul sesizărilor examinate.

În acest sens, Curtea reține că art.47 al Constituției garantează un minim de asigurare socială acordat tuturor persoanelor, realizarea cărora permite menținerea unui echilibru social între păturile sociale ale populației. Avantajele sociale, acordate de stat unor categorii de persoane cu care statul are raporturi speciale de muncă, nu constituie obiectul normei în cauză, impunându-se mai mult în sfera obligațiilor suplimentare asumate de stat.

Curtea reține că statul dispune de o marjă largă de apreciere în domeniul drepturilor sociale, iar drepturile prevăzute de art.47 din Constituție nu garantează cuantumul exact al acestora, inclusiv al pensiei."

Subsidiar, informează instanța de judecată că pendinte la Curtea Constituțională se află sesizarea***** din 23 ianuarie 2023 privind controlul constituționalității articolului 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de sta pe anul 2023 nr.357 din 22 decembrie 2022 și a articolului 13 din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14 octombrie 1998, cât și sesizarea ***** din 26 ianuarie 2023 privind controlul constituționalității articolului 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357 din 22 decembrie 2022.

În concluzie se deduce că actul administrativ contestat de către reclamantă, reprezintă un act administrativ individual legal, iar temeiuri de anulare a acestuia, nu există.

CNAS, în conformitate cu prevederile art.224 alin.(l) lit.f) Cod administrativ, solicită respingerea integrală a cererii de chemare în judecată a reclamantei *****, ca fiind neîntemeiată.

În ședința de judecată, reprezentantul CNAS, Bulgaru Andrei, acționând în baza procurii ***** din 22.11.2023, a solicitat respingerea acțiunii, reiterându-și argumentele expuse în scris, în referința prezentată instanței.

Aprecierea instanței:

Examinând acțiunea în contencios administrativ a reclamantei *****, referința autorității publice, ascultând explicațiile părții pârâte, studiind probele administrate în ansamblul şi interconexiunea lor, normele legii aplicabile, instanța de judecată a ajuns la concluzia că acțiunea reclamantei privind anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, este admisibilă, însă neîntemeiată și pasibilă de respins, din următoarele considerente.

În conformitate cu art.17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

La fel, art.11 alin.(1) lit.a) Cod administrativ prevede că, actele administrative individuale pot fi: acte defavorabile - actele care impun destinatarilor lor, obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care respins în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

În speță, reclamanta ***** este destinatara actelor contestate și aceste acte sunt defavorabile pentru reclamant, deoarece resping acordarea avantajului solicitat – indexarea pensiei în cuantum de 30,2%.

Prin urmare, acțiunea în contencios administrativ promovată de către reclamantă ***** este admisibilă în baza temeiului prevăzut de art.207 alin.(2) lit.e) Cod administrativ.

Art.20 Cod administrativ statuează că, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Potrivit art.189 alin.(1) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Iar, potrivit art.206 alin.(1) lit.b) Cod administrativ, o acțiune în contenciosul administrativ poate fi depusă pentru: obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare).

Art.208 alin.(1) Cod administrativ, până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepțiile prevăzute de lege.

Se constată că, adresarea în instanța de judecată a fost precedată de adresarea reclamantei ***** către CNAS cu cerere privind calcularea și plata indexării pentru pensie din 01.11.2023(f.d.16), care a fost respinsă prin decizia ***** din 07.11.2023(f.d.17).

Nefiind de acord cu decizia menționată, reclamanta a contestat-o cu cerere prealabilă(f.d.18). Prin decizia adoptată în procedura prealabilă *****din ***** CNAS a respins cererea prealabilă(f.d.19).

Art.209 alin.(1) lit.a) Cod administrativ, acțiunea în contestare şi Acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia.

Instanța constată că reclamanta ***** și-a realizat dreptul său la acțiune în interiorul termenului de 30 de zile prevăzut de art.209 alin.(1) lit.a) Cod administrativ, or, decizia adoptată în procedura prealabilă este emisă la ***** iar reclamanta a depus acțiunea în contencios administrativ la 21.12.2023.

Prin urmare, analizând circumstanțele speței în coraport cu normele legale referitoare la admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ, instanța de judecată constată că reclamanta ***** este destinatarul actului administrativ individual defavorabil contestat, a respectat procedura prealabilă, și-a realizat dreptului său la acțiune în interiorul termenului prevăzut de lege, respectiv, temei de declarare a acțiunii ca fiind inadmisibilă pe motive de tardivitate sau nerespectare a procedurii prealabile, precum și lipsa dreptului vătămat, la fel și alte temeiuri prevăzute de lege, nu există - ceea ce condiționează soluționarea fondului cauzei.

Obiect al examinării prezentei cauze în ordinea contenciosului administrativ îl constituie verificarea legalității deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale *****din ***** precum și cerința subsecventă de obligare a emiterii actului administrativ individual favorabil privind calcularea și achitarea indexării pensiei în cuantum de 30,2%, cu începere de la 01.04.2023.

Noțiunea de „act administrativ” este reglementată în legislația națională, cât și în Rezoluția (77)31 Cu privire la protecția individului față de actele autorităților administrative, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997, statuează că, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorități publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorității publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertățile sau interesele persoanelor fizice sau juridice și care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcții judiciare.

Controlul judecătoresc al legalității actelor administrative, presupune apărarea drepturilor și intereselor legitime ale justițiabililor, împotriva abuzurilor administrației publice, în condițiile Codului administrativ. Acest control se înfăptuiește de către instanțele de judecată în condițiile legii privind organizarea judecătorească. Întru elucidarea subiectului privind realizarea controlului judecătoresc se impune conceptul competenței, în baza căruia se realizează respectivul control. Pornind de la scopul primordial al instituției contenciosului administrativ care este prestabilit de legiuitor și care presupune contracararea abuzurilor și exceselor de putere ale autorităților publice, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice, asigurarea ordinii de drept. Și reieșind din dreptul subiectiv al subiectului afectat, care la fel a fost predeterminat de legiuitorul și care a fost formulat astfel - orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică,

printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Starea de fapt stabilită în cadrul examinării pricinii, după cronologia apariției circumstanțelor importante pentru soluționarea fondului cauzei, poate fi rezumată în felul următor:

Reclamantă, *****, este beneficiar de pensie pentru limită de vârstă și pensia reclamantei a fost indexată în mărimile stabilite de legislația în vigoare.

Prin decizia de indexare a pensiei, la 01.04.2023 pensia reclamantei a fost indexată cu 15%.

Prin depunerea prezentei acțiuni în contencios administrativ reclamantul pretinde indexarea pensiei cu 30,2% conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, neformulând nici o cerință privind anularea în parte a deciziei menționate, prin care el deja parțial a obținut indexarea pensiei în cuantum de 15%.

Conform art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, prin derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

În conformitate cu pct.1 din Hotărârea Guvernului nr.148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%.

Rolul, domeniile de activitate, funcțiile, atribuțiile și împuternicirile Guvernului sunt stipulate expres la art.art.2, 4, 5, 6 și 7 din Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern.

Potrivit art.60 alin.(l) din Constituție, Parlamentul este unica autoritate legiuitoare a statului, iar în conformitate cu prevederile art.66 din Constituție, adoptarea legilor constituie prerogativa exclusivă a Parlamentului. Pentru organizarea executării legilor, potrivit dispozițiilor art.102 din Constituție, Guvernul adoptă hotărâri.

În acest context, se reține că prin Hotărârea Guvemului nr.148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, Guvernul exercitând atribuția de executare a legilor, nu a admis încălcarea ariei de competență a autorității legislative și nu și-a depășit atribuțiile prevăzute de art.102 alin.(2) din Constituție.

Art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022 prevede o derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii. Derogările operate de la Legea nr.156/1998 prin Legea nr.357/2022 au fost necesare pentru a asigura coraportul echitabil între contribuțiile achitate și plățile promise sub forma de pensii, indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite sau de accidente nelegate de muncă, indemnizații de natemitate, indemnizații pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, persoanelor asigurate, etc..

Art.5 alin.(4) din Legea cu privire la actele normative nr.100 din 22.12.2017,

prevede că normele juridice derogatorii sânt diferite în raport cu reglementarea- cadru în materie și sânt aplicabile unei situații determinate. În caz de divergență între o normă generală sau specială și o normă derogatorie, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma derogatorie.

Astfel, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu a depășit creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și s-a aplicat doar acelei părți din pensie care nu a depășit salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Normele legale sus menționate nu suprimă și nu desființează dreptul la pensie, prin urmare, nu afectează drepturile și libertățile prevăzute de Constituție. Iar Guvernul a asigurat executarea actelor normative ale Parlamentului, adoptate în conformitate cu normele constituționale.

Prin Hotărârea Guvernului nr.148/2023, s-a stabilit coeficientul indexării în mărime de 15%, iar CNAS la data de 1 aprilie 2023 a indexat pensia reclamantei ***** cu 15%.

Complementar, se subliniază că prin decizia Curții Constituționale nr.140 din 26 octombrie 2023 asupra sesizării*****a din 23 ianuarie 2023 privind controlul constituționalității art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022 și art.13 din Legea privind sistemul public de pensii nr.156/41998, cât și Sesizarea ***** din 26 ianuarie 2023 privind controlul constituționalității art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, au fost declarate ca fiind inadmisibile.

Curtea a subliniat că, norma în discuție nu prejudiciază esența dreptului la pensie al titularului, ci stabilește doar o reducere rezonabilă a coeficientului de indexare pentru anul 2023, în contextul deficitului financiar înregistrat.

La fel, Curtea Constituțională în pct.33, a confirmat principiul Curții Europene potrivit căruia orice ingerință a unei autorități publice în folosirea nestingherită a bunurilor poate fi justificată numai dacă servește unui interes public (sau general) legitim. Dată fiind situația economică a Republicii Moldova, care a afectat inclusiv sistemul de pensii, precum și necesitatea imperioasă a statului de a limita cheltuielile bugetare, Curtea constată că ingerința adusă prin norma în discuție urmărește interesul public general de a menține sustenabilitatea financiară a sistemului de pensii din Republica Moldova.

În cauza *Aielli și alții v. Italia (dec.), 10 iulie 2018*, referitoare la reducerea nivelului de indexare a pensiilor din cauza inflației, Curtea Europeană a reținut că scopul legislatorului italian a fost, între altele, respectarea echilibrului bugetar și a obiectivelor de control ale cheltuielilor publice, precum și protejarea nivelului minim al prestațiilor sociale în vederea garantării viabilității sistemului de asigurări sociale pentru generațiile viitoare. Curtea Europeană nu a susținut opinia reclamanților potrivit căreia, odată obținute, drepturile lor la pensie nu puteau fi modificate niciodată în anii următori. Reducerea sau modificarea sumei prestațiilor acordate cu titlu de regim de securitate socială ține de puterea legislativă a statelor. Astfel, efectele reformei mecanismului de indexare privind pensiile reclamanților nu sunt de nivelul care ar putea să expună persoanele interesate unor dificultăți de subzistență incompatibile cu articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenție. Prin urmare, Curtea Europeană a reținut că ingerința în discuție nu le-a impus reclamanților o sarcină excesivă (§§ 28-42).

Rezumând cele menționate supra și pornind că la următoarele circumstanțe de fapt și de drept: i) potrivit art.5 alin.(1) al Legii nr.100 din 22.12.2027, în caz de divergență între o normă generală sau specială și o normă derogatorie, care se conțin în actele normative de același nivel, se aplică norma derogatorie; ii) legiuitorul a intervenit cu o normă derogatorie - art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, care prevede o derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii; iii) respectiva derogare este necesară, deoarece urmărește interesul public general de a menține sustenabilitatea financiară a sistemului de pensii din Republica Moldova – instanța de judecată conchide că, autoritatea publică pârâtă a respectat principiul legalității(art.21 Cod administrativ), care prevede că autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative; autoritățile publice și instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decât în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.

La fel, instanța de judecată subliniază că, în circumstanțele speței, dreptul discreționar al autorității publice pârâte era limitat, ea nu avea posibilitatea de a opta între mai multe soluții posibile corespunzătoare scopului legii, deoarece legiuitorul prin art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022 și prin Hotărârea Guvernului nr.148/2023, a stabilit coeficientul indexării în mărime de 15%, prin urmare, activitatea administrativă desfășurată de către autoritatea publică pârâtă ca urmare a cererii reclamantei *****, este conformă principiului legalității, ceea ce impune respingerea acţiunii reclamantei, deoarece actul defavorabil contestat este legal.

Legalitatea actului administrativ defavorabil contestat, condiționează respingerea acțiunii reclamantei ***** în partea obligării emiterii actului administrativ individual favorabil de indexare a pensiei în cuantum de 30,2%.

Potrivit art.224 alin.(1) lit.f) Cod administrativ, examinînd acțiunea în contencios administrativ în fond, instanţa de judecată adoptă una dintre următoarele hotărârii: respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sânt îndeplinite condiţiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit.a)–e).

Conform prevederilor art.art.224 alin.(1) lit.f), 232 din Codul administrativ al Republicii Moldova; art.art.236-241 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, instanța de judecată,

H O T Ă R Ă Ş T E:

Acțiunea în contencios administrativ a reclamantei ***** împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea integrală a deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale *****din ***** obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil privind calcularea și achitarea indexării pensiei în cuantum de 30,2%, cu începere de la 01.04.2023, se respinge ca fiind neîntemeiată.

Hotărârea cu drept de apel la Curtea de Apel Chişinău în termen de 30 zile de la pronunţarea dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chişinău, sediul Centru (adresa: mun.Chișinău, bd.Ștefan cel Mare și Sfânt nr.162).

Judecător Liudmila Holeviţcaia